

SKANDINĀVIJAS PIEREDZE BŪVNICĪBAS NOZARES SAKĀRTOŠANAI LATVIJĀ

1. BŪVNICĪBAS ID KARŠU SISTĒMA NORVĒGIJĀ UN ZVIEDRIJĀ
2. ALGAS, DARBA UN SADZĪVES APSTĀKĻU NOSACĪJUMI ZVIEDRIJĀ – KOLEKTĪVIE LĪGUMI
3. APAKŠUZŅĒMĒJU KVALIFIKĀCIJA UN KONTROLE ZVIEDRIJĀ
4. SOLIDĀRĀ ATBILDĪBA ZVIEDRIJĀ
5. MINIMĀLĀS ALGAS NORVĒGIJĀ
6. SOLIDĀRĀ ATBILDĪBA NORVĒGIJĀ
7. APAKŠUZŅĒMĒJU KONTROLE NORVĒGIJĀ
8. UZŅĒMĒJU KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE NORVĒGIJĀ
9. STANDARTIZĒTAS LĪGUMU FORMAS UN NOSACĪJUMI

1. BŪVNICĪBAS ID KARŠU SISTĒMA ZVIEDRIJĀ UN NORVĒGIJĀ

Abās valstīs kā obligāta prasība būvlaukuma strādniekiem ir būvniecības ID kartes. Tas ir noteikts ar likumu, atrunāts apakšuzņēmēju līgumos un ir kā viens no priekšnosacījumiem sadarbībai ar lieliem ģenerālužņēmējiem.

Galvenais mērķis:

- darbinieka un darba devēja identifikācija
- darba laika uzskaitē/kontrole
- lielāka darba drošība
- mazāka "ēnu ekonomika"/nelegāla nodarbināšana un kā rezultāts veselīga konkurence
- kontrole par to kas notiek būvlaukumā un darbu progresu.

ID karšu izdrukas (par cilvēku kustību, darba laiku) ir vienmēr pieejamas ģenerāluzņēmējam, un pēc pieprasījuma kontrolējošām institūcijām (darba inspekcija, ieņēmumu dienesti, arodbiedrības).

Izmaksas, process, termiņš:

Apraksts	Zviedrijā	Norvēģijā
Izmaksas (darba devējam)	~ 10 EUR	~15 EUR
Derīguma termiņš	5 gadi	3 gadi
Izgatavošanas laiks	1 nedēļas laikā atnāk darba devējam pa pastu	3 nedēļu laikā atnāk darba devējam pa pastu
Informācija uz kartes:		
Par darbinieku	Vārds, uzvārds, bilde	Vārds, uzvārds, bilde, dzimums, dzimšanas datums, darbinieka skanētais paraksts
Par darba devēju	Nosaukums, reģistrācijas numurs, logo	Nosaukums, reģistrācijas numurs
Pasūtītājs	Darba devējs caur viņam reģistrēto kontu online sistēmā	
Pasūtīšanai nepieciešamie dokumenti/informācija	<ul style="list-style-type: none"> - bilde - nekāds īpašs apliecinājums darba attiecībām netiek prasīts 	<ul style="list-style-type: none"> - bilde - pases kopija - paraksts - nav iespējams pasūtīt, ja darbinieks nav pieteikts kādā konkrētā projektā Norvēģijas ieņēmumu dienestā
Tehnoloģija	RFID (Radio Frequency Identification) plastikāts ar "čipu"	
Izgatavo	starptautisks drošības risinājumu un pakalpojumu uzņēmums <i>Nexus ID solutions</i> (iepriekš <i>PAS card</i>)	pasauls mēroga drošības risinājumu un pakalpojumu uzņēmums <i>Oberthur technologies</i>
Piesaistīta darba devējam	derīga tikai pie konkrēta darba devēja, darbiniekam izbeidzot darba attiecības karte tiek nodota darba devējam	
Ieiešana un iekšēja kustība būvlaukumā	<ul style="list-style-type: none"> - ID karte tiek reģistrēta konkrētajā būvlaukumā - Būvlaukumā ir turnikets/virpuļdurvis - Daudzos būvlaukumos turniketi ir ne tikai ieiešanai būvlaukumā, bet arī iekšējai kustībai – ēdnīcā, ģērbtuvēs (lai kontrolētu faktisko darba laiku objektā) 	

Nianzes ieviešanai Latvijā:

- Izmaksas turniketiem/virpuļdurvīm būvlaukumā

- ID karšu saikne ar kādu no valsts institūcijām – VSAA, VID, darba inspekcija
- Faktisko darba attiecību pārbaude – varētu salīdzināt pret VID iesniegto informāciju par darba attiecībām.

2. ALGAS, DARBA UN SADZĪVES APSTĀKĻU NOSACĪJUMI ZVIEDRIJĀ – KOLEKTĪVIE LĪGUMI

Minimālās algas

Zviedrijā nav noteikta vienota valsts minimālā alga, tās apmērs tiek noteikts katrā nozarē atsevišķi – darba devēju federācijai un arodbiedrībām vienojoties/slēdzot kolektīvo līgumu. Jebkuram būvniecības uzņēmumam, kas veic būvniecības darbus, ir saistoši konkrētās nozares noteikumi, kas ir atrunāti kolektīvajos līgumos (atalgojums, darba laiks, atpūtas laiks utml).

Zviedrijas lielākai būvnieku arodbiedrībai Byggnads algas likmes atšķiras pa reģioniem, turklāt nav skaidri definētas algas likmes. Ir iespējams vadīties pēc vidējās likmes konkrētajā reģionā (ikgadējais protokols starp Byggnads un būvnieku darba devēju konfederāciju Sveriges Byggindester), bet arodbiedrība dod priekšroku (šādas tiesības ir atrunātas nozares līgumā) noteikt algu konkrētam uzņēmumam konkrētajā projektā/reģionā algu pārrunu ceļā. Vienmēr mēģina panākt algas likmi, kas ir ievērojami lielāka par nozares/reģiona vidējo.

Galvenās samaksas sistēmas

Zviedrijas būvniekiem pastāv šādas samaksas sistēmas:

- Akorda alga – šo pārsvarā izmanto vietējie uzņēmumi. Sarežģīti aprēķina principi, būtībā tiek izstrādāts algas normas par noteiktā laikā padarīto noteikto apjomu. Akcents uz paveikto apjomu.
- Stundas likme – šādu izmanto arī vietējie uzņēmumi un gandrīz visi ārvalstu būvnieki, jo akorda algas sistēma nav izprotama ārzemniekiem
- Mēneša algas – pieļaujamas, bet praksē tiek izmantotas salīdzinoši reti.

Darba algas koeficienti

Zviedrijā būvniecībā izmanto darba algas koeficientus. Piemēram, arodbiedrības Byggnads kolektīvajā līgumā ir atrunāti sekojošie koeficienti:

Koeficients	Kritērijs	Komentāri
100	Ar stāžu/pieredzi profesijā >2 gadiem Augsti kvalificētiem darbiniekiem	Metinātājiem, celtnu operatoriem
88	Līdz divu gadu pieredzei	Praksē šo izmanto arī ārvalstu darbiniekiem, kuriem nav vietējie izglītības dokumenti
70	Mācekļiem	

Kolektīvo līgumu būtība

Lai gan oficiāli (saskaņā ar likumu) būvniecības uzņēmumiem (tai skaitā ārvalstu) nav pienākums slēgt kolektīvo līgumu ar arodbiedrību, tā vietā var ievērot pašu zemāko nozares minimālo algu. Tomēr

praksē kolektīvā līguma slēgšana (vai alternatīvi biedra līgums darba devēja konfederācijā) ir obligāts priekšnosacījums sadarbībai ar lieliem ģenerāluņēmējiem, bez tā apakšuzņēmēja līguma slēgšana nav iespējama.

Arī darbiniekiem (tai skaitā ārvalstu) nav obligāti būt arodbiedrības biedram, tomēr lielāka daļa zviedru ir arodbiedrības biedri (maksā biedru naudas). Pat ja darbinieks nav arodbiedrības biedrs, tam ir tiesības vērsties arodbiedrībā ar sūdzību, ka viņa tiesības tiek pārkāptas (attiecībā uz atalgojumu, darba laiku, atpūtas laiku, dzīvošanas standartiem). Protams, lai aizstāvētu šādu darbinieku, arodbiedrība gribēs, lai viņš/viņa kļūtu par biedru, bet pat ja tas nav, tas netraucēs arodbiedrībai izmantot šo sūdzību darba devēja pārbaudei un turpmākai padziļinātai izmeklēšanai.

NB! Arodbiedrībai ir veto tiesības – bez iepriekšēja brīdinājuma var apstādināt būvniecības darbus par to rakstiski informējot visus ģenerāluņēmējus/klientus, ar kuriem strādā/ir strādājis apakšuzņēmējs.

Kolektīvo līgumu apkalpošanas gada maksa

Neatkarīgi no tā vai uzņēmumam ir kolektīvais līgums ar arodbiedrību Byggnads vai ar būvnieku darba devēju asociāciju Sveriges Byggindesterier, tam ir jāmaksā fiksēta gada maksa ~300 EUR apmērā.

Sveriges Byggindesterier gadījumā papildus ir jāmaksā papildus biedra nauda 0.64% apmērā no darbinieku bruto algas.

3. APAKŠUZŅĒMĒJU KVALIFIKĀCIJA UN KONTROLE ZVIEDRIJĀ

Uzsākot projektu, katra līmeņa ģenerāluņēmējs (jebkurš uzņēmums, kas piesaista apakšuzņēmēju) informē arodbiedrību par saviem apakšuzņēmējiem (ar kuriem tam ir noslēgts apakšuzņēmēja līgums un kas veic darbus būvlaukumā). Ja arodbiedrība kaut kādu iemeslu dēļ noraida šo apakšuzņēmēju, tad šis apakšuzņēmējs nav atzīts apakšuzņēmēju sarakstā un sadarbība ar viņu nav iespējama (aizliegts strādāt būvlaukumā). Iemesli noraidīšanai var būt dažādi, piemēram:

- nav kolektīvai līgums ar arodbiedrību vai biedra līgums ar darba devēju konfederāciju
- apakšuzņēmējs ir pārkāpis kolektīvā līguma noteikumus, un tam ir aktīvs strīds ar arodbiedrību.

Būvniekiem ir izstrādāta vienota forma (UE2015) apakšuzņēmēju pieteikšanai/atzīšanai, kuru aizpilda apakšuzņēmējs un iesniedz savam klientam (ģenerāluņēmējam) šādi apliecinot, ka tam ir noteikti dokumenti:

- kolektīvais līgums ar arodbiedrību vai biedra līgums ar darba devēju konfederāciju
- reģistrācijas sertifikāts Zviedrijas ieņēmumu dienestā (F-Tax)
- būvniecības ID kartes visiem strādniekiem
- nav aktīvu/neatrisinātu strīdu par darbinieku atalgojumu
- apdrošināšanas līgums (tai skaitā civiltiesiskā atbildība)
- nepieciešami kvalifikācijas apliecinājumi/sertifikāti noteikto darbu veikšanai.

4. SOLIDĀRĀ ATBILDĪBA ZVIEDRIJĀ

Zviedrijā atbildība/kontrole par apakšuzņēmējiem ir vienas ķēdes posma ietvaros, tomēr augstākstāvošais ģenerāluņēmējs neatkarīgi no tā netieši uzņemas “zaudētās reputācijas risku” par visiem apakšuzņēmējiem.

Zviedrijas apakšuzņēmēju līgumu standarti paredz atrunu, ka apakšuzņēmējs nav tiesīgs piesaistīt saviem darbiem apakšuzņēmējus bez iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar klientu/generālu uzņēmēju. Tādā veidā ģenerālu uzņēmējs vai jebkurš, kas piesaista sev apakšuzņēmējus, patur kontroli par ķēdes zemākajiem posmiem.

Atskaites par darba laiku & atalgojumu

Būvniekiem ir pienākums katru mēnesi ziņot par viņu darbinieku nostrādāto laiku un saņemto algu. Šim nolūkam lielāka Zviedrijas būvnieku arodbiedrība Byggnads un būvnieku darba devēju konfederācija Sveriges Bygginindustrier izstrādāja vienotu EXCEL Macro formu, kas jāaizpilda un ģenerētais fails (šifrētais) jāiesniedz online sistēmā LOSEN arodbiedrības vai darba devēju konfederācijas mājas lapā (atkarībā no tā ar ko ir līgums).

LOSEN detalizēta instrukcija ir šī dokumenta pielikumā, galvenās lietas, kas aizpildāmas:

Dati	Komentāri
Informācija par projektu	<ul style="list-style-type: none"> - nozares kods - reģiona kods, kurā veikts darbs - katra konkrēta būvlaukuma pasta indekss
Informācija par darbinieku	<ul style="list-style-type: none"> - vārds uzvārds - ja darbinieks nav arodbiedrības biedrs, tad var neizpaust šādu informāciju, bet rakstīt tikai iniciāļus - personas kods (10 ciparu) - ja darbinieks nav arodbiedrības biedrs, tad var neizpaust šādu informāciju, bet rakstīt tikai dzimšanas datu ciparus un, piemēram, četras nulles vai vieniniekus - ggmmdd1111
Ievadīšanas princips	Par katru darbinieku atsevišķa informācija par katru projektu, kur darbinieks strādājis konkrētajā mēnesī
Darba laiks	Parastās stundas, virsstundas, neērta darba laika stundas
Atalgojums	Atalgojums par parasto/normālo darba laiku un atsevišķi par virsstundām un neērto darba laiku
Atalgojuma koeficients	Atbilstoši darbinieka kvalifikācijai, piemēram – 100, 88, 70 (attiecīgi % no bāzes likmes)
Kvalifikācijas kods	Atbilstoši Zviedrijas būvniecības standartiem

5. MINIMĀLĀS ALGAS NORVĒGIJĀ

Norvēģijā līdzīgi kā Zviedrijā nav valstī noteiktās vienotas minimālās algas, tā tiek noteikta katrā nozarē atsevišķi darba devēju un darba ņēmēju pušu pārstāvjiem vienojoties kolektīvajos līgumos. Šādu līgumu nosacījumi (attiecībā uz atalgojumu, darba laiku, atpūtas laiku, dzīvošanas standartiem utt) ir pēc noklusējuma saistoši visiem būvniecības nozares dalībniekiem.

Atšķirībā no Zviedrijas šeit būvniecībā katru gadu tiek noteiktās vienotas algas likmes (stundu likmes) visā Norvēģijā (sadalījums četrās kategorijās atkarībā no darbinieku kvalifikācijas).

Darba algas koeficienti

Būvniecības nozarē ir spēka šāds darba samaksas likmju sadalījums atkarībā no kvalifikācijas un pieredzes:

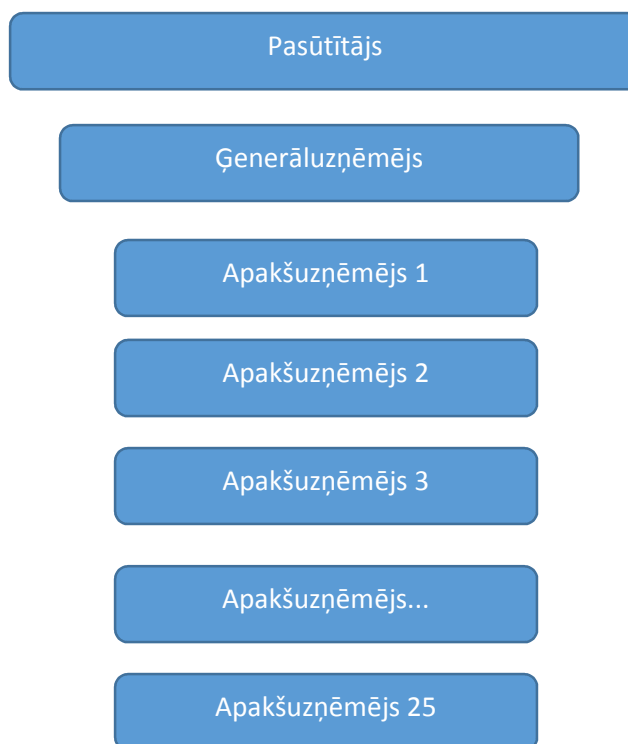
Bruto likme (spēkā no 27.11.2014)	Kritērijs	Komentāri
~21.20 EUR	Kvalificēts darbinieks	
~19.90 EUR	Nekvalificēts darbinieks ar vismaz 1 gada pieredzi būvniecībā	Praksē šo piemēro ārvalstu darbiniekiem, jo tiem nav vietējā izglītības sertifikāta
~19.05 EUR	Nekvalificēts darbinieks bez pieredzes būvniecībā	
~12.80 EUR	Darbiniekiem jaunākiem par 18 gadiem	

6. SOLIDĀRĀ ATBILDĪBA NORVĒGIJĀ

Norvēģijā ar likumu ir noteikta solidārā atbildība būvniecības nozarē (*Joint several liability*) – katrs Pasūtītājs un Ģenerāluzņēmējs ir līdzatbildīgs par visiem apakšuzņēmējiem (kas strādā viņa projekta ietvaros) un to darbinieku apmaksas nosacījumu ievērošanu.

Tas arī ir galvenais iemesls stingrai apakšuzņēmēju atlasei un kontrolei.

Praksē tas izskatās un darbojas sekojoši:

Situācija Nr. 1:

- “Apakšuzņēmēja 25” Darbinieks nav saņēmis pienācīgu atalgojumu par savu darbu (saskaņā ar Norvēģijas būvniecības likumdošanu)
- Darbinieks ir tiesīgs pa taisno vērsties pēc apmaksas pie Pasūtītāja vai jebkura cita augstākstāvošā uzņēmēja/apakšuzņēmēja (rakstiski trīs mēnešu laikā no brīža, kad atalgojuma samaksa tiek kavēta)
- Pasūtītājam (vai jebkuram citam augstākstāvošajam uzņēmējam/apakšuzņēmējam) ir pienākums trīs nedēļu laikā samaksāt pienākošos/trūkstošo atalgojumu, nav tiesību to novirzīt uz “Apakšuzņēmēju 25”
- Tikai tad, kad apmaksa ir veikta, uzņēmums, kas šo darbinieka prasību ir apmierinājis, vēršas ar prasību pret darba devēju, t.i. “Apakšuzņēmēju 25”.

Situācija Nr. 2:

- Pasūtītājam kļūst zināms, ka “Apakšuzņēmējs 25” pārkāpj jebkādas saistošas likumdošanas normas (neveic pienācīgu samaksu darbiniekiem, nemaksā nodokļus likumdošanas noteiktajā kārtībā utt)
- Kamēr situācija netiek atrisināta Pasūtītājam ir tiesības apturēt apmaksu Ģenerāluzņēmējam, tas savukārt aptur apmaksu “Apakšuzņēmējam 1” un tā tālāk.

Situācija Nr. 3:

- Uzsākot un reģistrējot jaunu projektu “Apakšuzņēmējam 3” ir nodokļu parāds pret Norvēģijas ieņēmumu dienestu
- Norvēģijas ieņēmumu dienests vēršas pie “Apakšuzņēmēja 2” ar prasību pārskaitīt samaksu par “Apakšuzņēmēja 3” pakalpojumiem Norvēģijas ieņēmumu dienestam nodokļu parāda un uzkrāto soda procentu apmērā

- "Apakšuzņēmējs 3" nesaņem samaksu par pakalpojumiem no "Apakšuzņēmēja 2", potenciāli tam nebūs naudas, lai norēķinātos ar saviem darbiniekiem, kā arī "Apakšuzņēmēju 4".

Atbrīvojums no solidārās atbildības

Pasūtītājs vai Ģenerāluņēmējs var pieprasīt leņēmumu dienestā atbrīvojumu no solidārā atbildības par savu apakšuzņēmēju konkrētā līguma ietvaros, ja:

- Apakšuzņēmējs iedot bankas garantiju (atskaites punkts ir līguma summa)
- Apakšuzņēmējs ieskaita naudu leņēmumu dienesta nodokļu kontā leturējuma nodokļa iemaksas veidā (atskaites punkts līguma summa)
- Apakšuzņēmējam tas nozīmē ievērojamās naudas summas iesaldēšanu un ilgu laiku (noteikti garāku par līguma izpildes laiku).

7. APAKŠUZŅĒMĒJU KONTROLE NORVĒGIJĀ

Būdami solidāri atbildīgi būvniekiem, kas piesaista apakšuzņēmējus, ir tiesība pieprasīt (un to regulāri dara) sekojošos dokumentus no saviem apakšuzņēmējiem:

- Būvniecības ID karšu kopijas
- Apliecinājumu projekta un darbinieku reģistrācijai leņēmumu dienestā
- Darbinieku darba līgumu kopijas
- Darbinieku darba samaksas apliecinājumu (algas lapas, maksājuma uzdevumus)
- Darbinieku darba laika uzskaiti.

Norvēģijā efektīva kontrole par būvniecības nozares nodarbināšanu, līgumattiecībām, naudas plūsmu un nodokļu saistībām ir panākta ne tikai ar solidāro atbildību, bet arī ar efektīvu centralizētu informācijas plūsmu par būvniecības projektiem, to līgumslēdzēju pusēm un iesaistīto darbaspēku.

Atšķirībā no Zviedrijas visa būvniecības projektu un iesaistītā darbaspēka reģistrācijas un atalgojuma informācija ir centralizēti izsekojama un to kontrolē Norvēģijas nodokļu iestādes. Zviedrija šobrīd lēnām iet uz līdzīgu sistēmu.

Informācijas plūsma kontrolējošām institūcijām Norvēģijas būvniecības projektos:

- informācija par katru projektu, iesaistītiem būvniekiem un darbiniekiem tiek reģistrēta vienotā Norvēģijas ieņēmumu dienesta sistēmā ALTINN
- informācija par reģistrāciju ir pieejama ne tikai Norvēģijas ieņēmumu dienestam, bet arī Darba inspekcijai un Sociālajai dienestam
- bez šīs reģistrācijas nav iespējams pasūtīt būvniecības ID kartes
- šī reģistrācija uzliek pienākumu katru mēnesi ziņot Norvēģijas ieņēmumu dienestam par katra strādnieka darba laiku un atalgojumu
- šī reģistrācija ļauj Norvēģijas ieņēmumu dienestam kontrolēt nodokļu saistības ne tikai vietējiem būvniekiem, bet arī ārvalstu uzņēmējiem (pastāvīgā pārstāvniecība, PVN).

Informācija, kas tiek iesniegta dažādās institūcijās par katru darbinieku

Informācijas/dokumenta veids	Apraksts	Kad un cik bieži
Personīga informācija	Vārds, uzvārds Personas kods Dzimums Dzīvesvietas adrese Ģimenes statuss	Sākotnēji reģistrējot katrā projektā – leņēmumu dienestam
Personīgie dokumenti	Pases kopija Bilde Paraksts	Pasūtot Būvniecības ID karti
Atalgojums un darba laiks (kopā par visiem projektiem katrā mēnesī)	Normālās stundas Virsstundas Darba dienas Algas stundas likme Dienas naudas apmērs Citi gūtie labumi	Reiz divos mēnešos par katru atsevišķo mēnesi – leņēmumu dienestam

8. UZŅĒMĒJU KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE NORVĒĢIJĀ

Norvēģijā ir divu veidu uzņēmēju (būvnieku, projektētāju) kvalifikācijas pārbaudes:

- vietējā – katra būvnieka/projektētāja darbi uz katru projektu tiek izvērtēti/kvalificēti atsevišķi
- centrālā – būvniekiem/projektētājiem (tai skaitā ārvalstu) ir iespēja saņemt centrālo būvniecības kvalifikāciju uz saviem darbiem savās atbildības zonās atkarībā no ēkas nozīmes.

Par katra projekta būvniecības kvalifikācijas saņemšanu un turpmāko koordinēšanu ir atbildīgi ģenerāluzņēmējs un projekta galvenie arhitekti, kas savāc.

Kvalifikācijai tiek izmantotas vienotas standartizētas formas, kuras atbildīgais (ģenerāluzņēmējs/arhitekti) iesniedz elektroniski Būvniecības direktorāta mājas lapā.

9. STANDARTIZĒTAS LĪGUMU FORMAS UN NOSACĪJUMI

Gan Zviedrijā (AB, ABT-U), gan Norvēģijā (NS 8406-8417) ir vienotas standartizētas būvniecības līgumu formas:

- gan projektēšanai, gan būvdarbiem, gan abiem kopā
- arī materiālu piegādēm un apakšuzņēmējiem ar pilnu un dalītu atbildību.
- gan klientam ar ģenerālu uzņēmēju, gan apakšuzņēmējiem;

Tas ievērojami atvieglo un paātrina līgumu sastādīšanu un arī strīdu izskatīšanas kārtību līguma nosacījumu neizpildes/pārkāpumu gadījumos.

Paredzēti precīzi nosacījumi gan Maksājumu Bankas garantijai no Klienta, gan Izpildes un Garantijas laika Bankas garantijām no Būvuzņēmēja (t.sk. Apakšuzņēmēja vai Piegādātāja). Vidēji 10% Maksājumu garantija un Izpildes garantija no Līguma summas uz Līguma laiku un 5% uz 2-3 gadiem Garantijas laika garantija.

Kopējais Garantijas laiks – 5 gadi.

NODERĪGIE LINKI

Valsts	Organizācija	Mājas lapa
Norvēģija	Būvniecības direktorāts	http://www.dibk.no/
Norvēģija	Darba inspekcija	http://www.arbeidstilsynet.no/
Norvēģija	Ieņēmumu dienests	https://www.skatteetaten.no/
Norvēģija	Būvniecības ID karšu pasūtīšanas sistēma	https://www.byggekort.no/
Norvēģija	Līgumu standarti	http://www.standard.no/
Zviedrija	Ieņēmumu dienests	www.skatteverket.se
Zviedrija	Darba inspekcija	www.av.se
Zviedrija	Darba inspekcijas online sistēma būvniecības nozares ārzemju darbaspēka reģistrācijai	http://posting.av.se
Zviedrija	Būvniecības arodbiedrība Byggnads	www.byggnads.se
Zviedrija	Būvniecības darba devēju konfederācija	www.sverigesbyggindustrier.se
Zviedrija	Būvniecības ID karšu pasūtīšanas sistēma	http://www.pasonline.se
Zviedrija	Līgumu standarti	www.bygggtjanst.se